

Warszawa, 16 kwietnia 2018 r.

MINISTERSTWO
Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Elżbieta Bojanowska
Podsekretarz Stanu

DPS.V.078. 6.1. 2018.JL

BIURO RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH	
WPL.	2018 -04- 20
ZAL. NR

Pan Adam Bodnar
Rzecznik Praw Obywatelskich

Szanowny Panie Rzeczniku

Odpowiadając na Pana pismo z dnia 5 marca 2016 roku znak: KMP.571.1.2017 w sprawie Raportu Rzecznika Praw Obywatelskich z działalności w Polsce Krajowego Mechanizmu Prewencji w roku 2016, uprzejmie wyjaśniam, że corocznie wnioski zawarte w raporcie są przedmiotem analizy kierownictwa i pracowników Departamentu właściwego do spraw pomocy społecznej. Poniżej przedstawiam opinię Ministerstwa odnośnie zasygnalizowanych problemów.

Odnosząc się do problemów systemowych przedstawionych w raporcie Rzecznika Praw Obywatelskich w roku 2016 uprzejmie wyjaśniam, że stanowisko odnośnie problemów dotyczących opieki psychologicznej i psychiatrycznej, monitoringu wizyjnego oraz swobodnych wyjść zostało przedstawione już w piśmie Ministerstwa z dnia 5 marca br. znak DPS.V.078.6.JL/18 (kopia w załączeniu) w odpowiedzi na pismo Pana Rzecznika z dnia 30 stycznia 2018 r., znak KMP.575.7.2016 dotyczące raportu Prawa mieszkańców domów pomocy społecznej. Jak wspólnie zadbać o godne życie osób starszych, chorych i z niepełnosprawnościami? zawierającego syntezę ustaleń KMPT za lata 2008-2016.

Jeśli chodzi o stanowisko resortu odnośnie problemów systemowych dotyczących pełnienia funkcji opiekunów prawnych osób ubezwłasnowolnionych przez pracowników domu oraz nadużywania alkoholu przez mieszkańców, a także obszarów wymagających poprawy, wyjaśniam co następuje:

1. Pełnienie przez pracowników domu funkcji opiekuna prawnego

Ministerstwo Rodziny Pracy i Polityki Społecznej zgadza się ze stanowiskiem Pana Rzecznika dotyczącym tej kwestii. Jednak ustanawianie opiekuna prawnego dla mieszkańca

domu pomocy społecznej znajduje się w gestii sądu i następuje w oparciu o indywidualne okoliczności sprawy. Nie ma możliwości prawnej regulacji tej kwestii, gdyż stanowiłoby to ingerencję w niezawisłość decyzji sądu.

Należy podkreślić, iż pełnienie przez pracowników domu pomocy społecznej funkcji opiekuna prawnego zwykle ma miejsce w wyjątkowych sytuacjach, gdy nie ma możliwości wyznaczenia innej osoby do pełnienia przedmiotowej funkcji. Wielu mieszkańców nie posiada osób bliskich lub członkowie rodziny z różnych względów nie chcą pełnić roli opiekuna prawnego dla mieszkańca DPS. Niejednokrotnie pracownik wyrażający zgodę na pełnienie tej funkcji ma wieloletnie doświadczenie w tym zakresie i dobre relacje z podopiecznym. Wszelkie nieprawidłowości w tym zakresie w ocenie resortu polegają na niedostatecznej kontroli sprawowania funkcji opiekuna prawnego.

2. Nadużywanie alkoholu przez niektórych mieszkańców domu

Zasadą jest, że osoba przebywająca w domu pomocy społecznej zamieszkuje w nim z własnej woli i na własną prośbę, posiada wolności i prawa obywatelskie takie same jak gdyby mieszkała w swoim prywatnym mieszkaniu. Należy jednak pamiętać, że posiada również wynikające z Konstytucji i ustawodawstwa zwykłego obowiązki. Oznacza to, że jeśli mieszkaniec w sposób rażący narusza zasady współżycia społecznego w społeczności jaką jest społeczność domu, zakłócając spokój, powodując poczucie lęku współmieszkańców, a nawet zagrożenie zdrowia czy życia, konieczne wydaje się niezwłoczne powiadomienie o takim przypadku organów ścigania, przede wszystkim policji i właściwej Prokuratury o istniejącym zagrożeniu, która posiada skuteczne instrumenty i uprawnienia do rozwiązywania tego rodzaju problemów.

Ponadto kwestie spożywania alkoholu w domu pomocy społecznej należy dostosować do ogólnych zasad i norm, w tym takich jak zakaz spożywania alkoholu przez osoby nieletnie, czy przez osoby z zaburzeniami psychicznymi, które mają przeciwwskazania do spożywania alkoholu ze względu na stan zdrowia i zażywane leki. Natomiast niedopuszczane jest stosowanie praktyk, o których mowa w raporcie.

Ponadto informuję, że 22 lutego 2017 roku weszło w życie rozporządzenie MRPiPS z dnia 7 lutego 2017 roku zmieniające rozporządzenie w sprawie domów pomocy społecznej (Dz. U. poz.224), które wprowadziło standardy usług dla domów pomocy społecznej dla osób uzależnionych od alkoholu. Obecnie funkcjonuje tylko jeden taki dom na terenie kraju. Wprowadzone zostaną także ustawowe ograniczenia w zakresie spożywania alkoholu w niektórych domach pomocy społecznej. Projekt nowelizacji przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawy

o bezpieczeństwie żywności i żywienia (UD302) jest już zaawansowany, został przyjęty przez KSRM.

3. Obszary wymagające poprawy - legalność pobytu

Kwestie legalności pobytu w domach pomocy społecznej osób ubezwłasnowolnionych i małoletnich zostały uregulowane ustawą z dnia 24 listopada 2017 r. o zmianie ustawy o ochronie zdrowia psychicznego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 2439), które weszły w życie z dniem 1 stycznia 2018 roku.

Zgodnie z nimi przyjęcie do domu pomocy społecznej osoby bez jej zgody, a za zgodą jej przedstawiciela ustawowego wymaga zezwolenia właściwego sądu opiekuńczego. Dodatkowo jeżeli przyjęcie do domu pomocy społecznej dotyczy osoby małoletniej powyżej 16 roku życia lub osoby pełnoletniej całkowicie ubezwłasnowolnionej, zdolnej do wyrażenia zgody, jest wymagane również uzyskanie zgody tej osoby na przyjęcie. W przypadku sprzecznych oświadczeń w sprawie przyjęcia do domu pomocy społecznej tej osoby i jej przedstawiciela ustawowego, przyjęcie do domu pomocy społecznej ustawowego wymaga orzeczenia właściwego sądu opiekuńczego.

Dodatkowo nowelizacją rozporządzenia z dnia 7 lutego 2017 roku zmieniające rozporządzenie w sprawie domów pomocy społecznej, o którym mowa wyżej w § 8 ust. 2, rozszerzono zakres dokumentów, które są dołączane do wniosku o skierowanie do domu pomocy społecznej, o postanowienie sądu opiekuńczego w przedmiocie udzielenia zezwolenia na skierowanie do domu pomocy społecznej, w przypadku osób ubezwłasnowolnionych całkowicie oraz małoletnich.

Informuję także, że po wejściu w życie wyroku Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w sprawie Kędzior przeciw Polsce (skarga nr 45026/07), pismem z dnia 8 lipca 2013 roku Dyrektor Departamentu Pomocy i Integracji Społecznej zwróciła się do wszystkich Dyrektorów Wydziałów Polityki Społecznej urzędów Wojewódzkich o poinformowanie nadzorowanych jednostek pomocy społecznej o konieczności dołączania zezwolenia sądu opiekuńczego, w przypadku kierowania do domów pomocy społecznej osoby całkowicie ubezwłasnowolnionej (kopia w załączeniu).

Odnosnie pozostałych obszarów wymagających poprawy uprzejmie informuję, że nie kwestionuję opisanych w raporcie nieprawidłowości. Pismo w tej sprawie zostanie przekazane wszystkim wojewodom z prośbą o szczegółowe zapoznanie się z treścią Raportu z 2016 rok i uwzględnienie w planach kontroli problemowych obszarów wymagających poprawy. Mając też uwadze opisane nieprawidłowości, które jednak

wystąpiły, zwróć się także do regionalnych ośrodków polityki społecznej, które zajmują się między innymi podnoszeniem kwalifikacji pracowników pomocy społecznej, o zwiększenie liczby i częstotliwości szkoleń dla pracowników domów pomocy społecznej w zakresie praw przysługujących każdemu człowiekowi i prawidłowych relacji pomiędzy mieszkańcami i pracownikami, a także jakości świadczonych usług w domach pomocy społecznej.

Przepraszam za zwłokę w odpowiedzi.

z poważaniem
Ewa

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
ul. Nowogrodzka 1/3/5
00-513 Warszawa

DPS.V.078.6.2018.JL

OPLATA POBRANA
TAXE PERÇUE - POLOGNE
Umowa z Poczta Polska S.A. ID nr 349623/W

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

AL.SOLIDARNOŚCI 77
00-090 WARSZAWA

BIURO RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH	
WPL.	2018 -04- 2 0
ZAL.	NR

237676-4410-9-R